

واقعیت اجتماعی زندگی امروز و نیازهای زنان

پذیرش حضور فعال زنان در جامعه فراتر از یک انتخاب است

امروزه این یک ضرورت است که بپذیریم زنان به واسطه تجربه‌شان در درک تفاوت‌ها همواره یک لایه عمیق‌تر می‌بینند. زنان به واسطه موقعیت اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و بیولوژیکی که دارند دارای نوعی وسعت وجودی هستند که به آنان امکان درک تفاوت‌ها را داده است. این نکته مهم را بسیاری از زنان اندیشمند که جهان زیسته اجتماعی و جامعه را با نگاه تخصصی خود ارزیابی می‌کنند بارها و بارها خاطر نشان کرده‌اند.

+ ارزیابی تخصصی زنان اندیشمند در چه زمینه‌ای انجام می‌شود؟

در تاریخ اجتماعی جامعه و رویدادهایی که روزانه میلیون‌ها انسان از طریق تجربه فردی یا خبرهای روز با آن روبه‌رو می‌شوند، جهان امروز جهان تعامل‌های فرامحله‌ای، فراشه‌ری و فراسرزمینی است. امروزه اگرچه خبرهای منتشرشده حاکی از امتداد تبعیض‌های مختلف به‌ویژه برای زنان در سیاست‌گذاری‌های عمومی در هر نقطه از جهان، خاورمیانه و ایران است، همین خبرها بارها و بارها تیرشان دنیای موفقیت‌ها و تلاش‌های زنان را فتح کرده است: از مدال‌آوری‌های دنیای جهانی و ملی، علم و ورزش تا معرفی زنان معمولی اما قوی یک محله. در دهه‌های اخیر، حتی مادر بزرگ‌های قدیمی که پیش‌ترها در شب‌نشینی‌های خانوادگی را روی زندگی‌های تجربه‌محور خود بودند، در اینستاگرام و غیره، صفحه مجازی دارند و از کوچک‌ترین لحظه‌های زندگی‌شان مانند سرخ کردن گوشت چرخ کرده و کدو برای طبخ غذا برای پذیرایی از نوه‌هایشان گرفته تا روایت سبک زندگی زنان در نیم قرن پیش و مقایسه اجتماعی بینش زن دیروز و زن امروز به فعالان عرصه اجتماعی تبدیل شده‌اند و راویان تجربه‌هایی شده‌اند که به گذشته پیوسته است برای مخاطبان بسیاری که در زندگی امروز به جست‌وجوی نوستالژی به عنوان پناهی برای التیام آسیب‌های زندگی مدرن هستند. تبدیل شدن مادر بزرگ‌های باتجربه که رنج دوران را بر شانه‌های نحیف خود تاب آورده‌اند و امروزه می‌کوشند خود را به‌روز کنند، در حلقه تعامل با نسل‌های پس از خود کرسی گفت‌وگو را حفظ کنند و با کوشش نوه‌هایشان به حلقه ارتباطات امروزی می‌پیوندند مؤید این امر است که سبک زندگی تغییر چشمگیر و کتمان‌ناپذیری داشته است. برای جامعه امروز نمی‌توان با توجه به آنچه در گذشته کارکرد داشته است نسخه نوشت و

سیاست‌گذاری کرد.

+ کارکردی بودن حضور زنان در حوزه عمومی درخور اندیشیدن است

زندگی اجتماعی اگرچه قابل مطالعه و برنامه‌ریزی ساختاری است، نباید از نظر دور داشت که به کل قابل کنترل و مدیریت نیست. جامعه اگرچه برای تضمین بقا به حفظ انسجام و یکپارچگی نیازمند است و سیاست‌گذاران اجتماعی در راستای حفظ بقا به ارائه طرح‌ها و قوانین همت می‌گذارند، تاریخ اجتماعی می‌گوید که بخشی از عملکرد جامعه همیشه خارج از کنترل سیاست‌گذاران پیش می‌رود و مسیر تغییرات را طی می‌کند. به‌ویژه در عصر دانش و اطلاعات که آگاهی‌ها و تجربه‌های متعدد با نگاهی بازبینانه و بازآفرینانه از سوی جامعه‌رصد می‌شود، نمی‌توان بدون توجه به تغییرات اجتماعی و فرهنگی که در جریان است طرح‌ها و ایده‌هایی واقع‌گرایانه و قابل اجرا مطرح کرد. یکی از تغییرات کتمان‌ناپذیر در زندگی امروز قوت گرفتن حضور زنان و علاقه جامعه به افزایش حضور زنان در فعالیت‌های اجتماعی و میدان عمل در زندگی روزمره است. این علاقه بر اساس نیاز جامعه به حضور زنان شکل گرفته است. جامعه با افزایش دانش در زمینه‌های مختلف و با مقایسه تجربه‌های جمعی از حضور یا حضور نداشتن زنان در فعالیت‌های اجتماعی اعم از اشتغال و غیره به این نتیجه رسیده است که حضور زنان در حوزه عمومی به افزایش نشاط در خانواده و افزایش امنیت در محیط‌های اجتماعی منجر می‌شود. تجربه زیسته روزانه اکثریت جامعه از همراهی و حضور مادران و زنان در فضاهای جمعی و محیط‌های کاری از سوی اکثریت جامعه تجربه‌ای مثبت و کارکردی ارزیابی می‌شود. این امر به ایجاد علاقه و احساس نیاز از سوی جامعه برای حضور مداوم و مستمر زنان در میدان اجتماعی منجر شده است. سبک زندگی امروز و بینش نسل جوان به کاهش جنسیت‌گرایی درباره مشاغل اجتماعی و میزان حضور زنان از یک سو و تغییرات اجتماعی مبتنی بر الزام حضور

زنان دوشادوش مردان در جامعه، گریزناپذیری حضور زن در حوزه عمومی را به امری مسلم تبدیل کرده است. شرایط دشوار اقتصادی و تلاش کانون خانواده برای تداوم زندگی مشترک و تلاش جامعه برای حفظ نهاد خانواده، امری است که فراتر از همه سیاست‌گذاری‌ها و بینش‌های متعدد و متنوع درباره چرایی و چگونگی حضور زنان در حوزه عمومی، در زمینه میزان و چگونگی حضور زنان در میدان‌های گوناگون فعالیت اجتماعی انگیزه‌بخش واضطرارآفرین می‌شود. واقعیت اجتماعی همیشه در طول تاریخ بشر بر ایدئال‌های ذهنی ارجحیت یافته است زیرا انسان در زمین دشوار واقعیت‌ها گام برمی‌دارد و با عمل‌گرایی در زندگی روزمره عجین است. بقای انسان نه به ایدئال‌ها که به دوام آوردن در واقعیت‌ها وابسته است.

+ ارزیابی واقع‌گرایانه گام اول هر نوع سیاست‌گذاری عمومی است

واقعیت اجتماعی زندگی امروز می‌گوید تاریخ به عقب باز نمی‌گردد و زمان پیش‌رونده است. در این پیش‌روندگی، تغییرات اگرچه گاه کند و گاه سریع، اجتناب‌ناپذیرند. اگرچه تعداد کثیری از خانواده‌ها درگیر مصرف‌گرایی باشند و بنابر ایدئال‌ها تصور شود با کنترل مصرف‌گرایی و تشویق به ساده‌زیستی بتوان از حجم فشارهای اقتصادی برای تأمین بقای نظام خانواده کاست، درصد چشمگیری از خانواده‌ها نه برای مصرف‌گرایی که برای حفظ زندگی و خانواده ناچارند فارغ از جنسیت زنانه یا مردانه، دوشادوش یکدیگر، به عنوان فعال شغلی تلاش کنند. این در حالی است که حضور فعال در عرصه کار اعم از تولید یا خدمات، به افزایش آگاهی درباره چیستی و چرایی زیستن و تجارب اجتماعی حاصل از آن می‌انجامد و زنان را به عنوان انسان که موجودی اجتماعی و جست‌وجوگر است در مسیر تکامل ذهنی نگه می‌دارد. هم‌چنین آنان به واسطه وظیفه خطیری که آفرینش بر عهده‌شان نهاده است، یعنی فرزندآوری و فرزندپروری، حضور فعال در جامعه را امری نه تنها اجتناب‌ناپذیر بلکه ضروری می‌دانند تا بتوانند از زندگی واقعی بیاموزند و به نسل‌های بعد از خود زندگی واقعی را بیاموزند. زندگی واقعی چیست؟ زندگی بر اساس شرایط واقعی و ملموسی که آنان را در بر گرفته است و با دنیای ایدئال‌های جذاب ارزش‌گذاری برای زنان فرسنگ‌ها فاصله دارد. امروزه زنان حتی اگر بخواهند وقت خود را تماماً صرف رسیدگی به امورات داخلی منزل کنند، نمی‌توانند. زندگی در فضای امروز حق انتخابگری را به میزانی که در گذشته بود سلب کرده است. زنان برای آنکه بتوانند دوام بیاورند و به دوام خانواده کمک کنند، ناگزیر در مدرسه زندگی روزانه می‌مانند. حضور زنان در دنیای امروز نه یک انتخاب که یک رویداد ناگزیر است و زمانی که سیاست‌گذاران عمومی دانش کافی را درباره تغییرات اجتماعی و نهاد خانواده در گذار ایام و اهمیت نقش زن در انسجام‌بخشی به جامعه کسب کرده باشند، خواهند توانست به عنوان حامیان حفظ فرهنگ، انسجام اجتماعی و بقای نهاد خانواده، در کنار مردان، همراهانی خردمند و توانمند ساز باشند.

شهربانو

۲۳ شهریور ۱۴۰۰
شماره ۳۲۲۸

(۷)

